

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.1.4.2025

Pani
Joanna Wisz

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Rzeszowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/25/001 – Działania administracji publicznej na rzecz integracji cudzoziemców

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ¹ , ul. Jagiellońska 26, 35-025 Rzeszów
Kierownik jednostki kontrolowanej	Joanna Wisz, Dyrektor MOPS ² , od dnia 4 września 2024 r., a od dnia 4 marca do 3 września 2024 r. pełniąca obowiązki Dyrektora. W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora poprzednio pełniła: Irena Marszałek-Czekierda, od dnia 28 lipca 2020 r. do dnia 3 marca 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Indywidualne programy integracji cudzoziemców. Pomoc w uzyskaniu mieszkania, zatrudnienia oraz realizacji obowiązku szkolnego wobec dzieci. Monitorowanie postępów procesów integracji cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021 – 2024 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych zarówno przed tym okresem jak i po nim, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Cezary Paciura, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LRZ/75/2025 z dnia 17 czerwca 2025 r. (akta kontroli str. 4-9)

¹ Dalej: MOPS.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA W ocenie Najwyższej Izby Kontroli MOPS w latach 2021 – 2024 podejmował prawidłowe i skuteczne działania w celu przygotowania i realizacji indywidualnych programów integracji dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej⁵ status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Uzasadnienie oceny ogólnej Wnioski cudzoziemców spełniały wymogi wynikające z art. 91 ustawy o pomocy społecznej⁶. Indywidualne programy integracyjne przygotowywano we współpracy z cudzoziemcami i były adekwatne do stwierdzonych rzeczywistych potrzeb. Wszystkie zostały zaakceptowane przez Wojewodę Podkarpackiego⁷ i nie były zmieniane w trakcie ich realizacji.

W okresie objętym kontrolą MOPS rozpoczął realizację sześciu indywidualnych programów integracji, z czego cztery zrealizowano, a dwa wstrzymano. W październiku 2021 r. Dyrektor uchylił indywidualny program integracji, ponieważ cudzoziemiec przeniósł się do innego miasta, zaś we wrześniu 2023 r. wstrzymał realizację drugiego, gdyż cudzoziemka wraz z dziećmi wyjechała poza granice RP.

MOPS udzielał cudzoziemcom wsparcia w kontaktach z instytucjami z rynku pracy, prowadził też pracę socjalną. Weryfikował realizację zobowiązań wymienionych w indywidualnych programach integracyjnych, a także monitorował oraz przeprowadzał ocenę procesu integracji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Indywidualne programy integracji cudzoziemców⁹

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą cudzoziemcy złożyli w MOPS dziewięć wniosków o przyznanie pomocy w celu wsparcia procesu integracji, z tego dwa w 2021, cztery w 2023 r. i trzy w 2024 r. Pomocą integracyjną miało zostać objętych 15 cudzoziemców¹⁰, z tego jeden któremu nadano status uchodźcy¹¹ i 14 którym udzielono ochrony uzupełniającej na podstawie przepisów ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP¹².

Analiza dziewięciu wniosków¹³ wykazała, iż siedem¹⁴ z nich cudzoziemcy złożyli w terminie od 15 do 47 dni od uzyskania w RP, statusu uchodźcy lub ochrony

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: RP.

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.), dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁷ Dalej: Wojewoda.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dalej: IPI lub Program.

¹⁰ Z tego ośmiu z Ukrainy, pięciu z Białorusi i dwóch z Rosji.

¹¹ Z Rosji.

¹² Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP (Dz. U. z 2025 r. poz. 223), dalej: ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP.

¹³ Sprawy: PI-PRI.465.1, PI-PRI.465.2, PI-PRI.465.1.2023, PI-PRI.4551.4.2023, PI-PRI.4551.5.2023, PI-PRI.4551.7.2023, PI-PRI.465.1.2024, PI-PRI.465.3.2024 i PI-PRI.465.4.2024.

¹⁴ Sprawy: PI-PRI.465.1, PI-PRI.465.2, PI-PRI.4551.4.2023, PI-PRI.4551.7.2023, PI-PRI.465.1.2024, PI-PRI.465.3.2024 i PI-PRI.465.4.2024.

uzupełniającej zaś dwa odpowiednio po 70 i 65 dniach od przyznania ochrony uzupełniającej. Dotyczyło to cudzoziemca z Białorusi, który wniosek złożył w dniu 26 września 2023 r.¹⁵ oraz cudzoziemki z Ukrainy, która wraz z małoletnimi dziećmi, wniosek złożyła 2 września 2022 r.¹⁶

Artykuł 91 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej stanowił, iż pomocy dla cudzoziemca w celu wspierania procesu jego integracji udziela się za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie (MOPS)¹⁷, w terminie 60 dni od uzyskania przez cudzoziemca w RP statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

(akta kontroli str. 10-73, 109-123, 207-289, 478-480)

Według zakresu czynności do obowiązków pracownika socjalnego Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej i Wsparcia Osób Usamodzielnianych Działu Pomocy Instytucjonalnej i Pieczy Zastępczej MOPS¹⁸, należała m.in. realizacja zadań wynikająca z ustawy o pomocy społecznej w zakresie integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

(akta kontroli str. 74-108)

Pracownik socjalny Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej wyjaśniła, iż z wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego¹⁹ i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie²⁰ wynika, iż od decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców²¹ przyznających m.in. ochronę uzupełniającą przysługiwało cudzoziemcom odwołanie do Rady do Spraw Cudzoziemców, w terminie 14 dni od daty jej doręczenia. Od tej daty należało liczyć początek biegu 60-dniowego terminu. W związku z tym wnioski o udzielenie pomocy mającej na celu wsparcie procesu integracyjnego, cudzoziemcy złożyli z zachowaniem terminu określonego w art. 91 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 109-123)

Z akt spraw wynika, iż cudzoziemiec z Białorusi wniosek o udzielenie pomocy w celu wspierania procesu integracji złożył po 45, a cudzoziemka z Ukrainy po 44 dniach, od uprawomocnienia się decyzji Szefa UdSC o odmowie nadania statusu uchodźcy i udzielenia ochrony uzupełniającej.

(akta kontroli str. 29-35, 38-39, 43-49, 54-61, 109-123, 207-289, 478-480)

W latach 2021 – 2024 wszystkie wnioski o udzielenie pomocy w celu wspierania procesu integracji zostały przez MOPS uwzględnione i nie było przypadków odmowy pomocy.

Analiza dziewięciu wniosków o udzielenie pomocy w celu wspierania procesu integracji wykazała, że:

- wnioski zawierały pisemną deklarację cudzoziemca o zamiarze zamieszkania na terenie Województwa, pisemne oświadczenie, że z podobnym wnioskiem cudzoziemiec nie zwrócił się na terenie innego województwa oraz pisemne

¹⁵ Sprawa PI-PRI.4551.5.2023.

¹⁶ Sprawa PI-PRI. 465.1.2023.

¹⁷ Jednostka pomocy społecznej Miasta Rzeszów na prawach powiatu.

¹⁸ Dalej: Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej.

¹⁹ Z dnia 21 czerwca 2016 r. II OSK 2585/14.

²⁰ Z dnia 29 listopada 2019 r. III SA/Kr 1022/19.

²¹ Dalej: UdSC.

oświadczenie o gotowości przystąpienia do uzgodnionego programu integracji (art. 91 ust. 5 pkt 1 – 3 ustawy o pomocy społecznej);

- cudzoziemiec z Rosji, który w RP uzyskał status uchodźcy do wniosku dołączył kopie: decyzji Szefa UdSC o nadaniu statusu uchodźcy, dokumentu podróży według wzoru określonego w rozporządzeniu MSWiA w sprawie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej²² oraz kartę pobytu wydaną w związku z nadaniem statusu uchodźcy (art. 91 ust. 6 pkt 1 – 3 ustawy o pomocy społecznej);

- pozostali cudzoziemcy, którym w RP udzielono ochrony uzupełniającej do wniosków dołączyli kopie: decyzji Szefa UdSC o odmowie nadania statusu uchodźcy, w których udzielono im ochronę uzupełniającą i karty pobytu wydane w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej (art. 91 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej).

Do wniosków cudzoziemcy dołączyli również inne dokumenty, pomocne przy opracowaniu IPI, w tym m.in. uwierzytelnione tłumaczenia świadectw i dyplomów, zaświadczenia o uczestniczeniu w kursach języka polskiego, zaświadczenia o wpisaniu na listę studentów, umowy o pracę czy informacje o miejscu zamieszkania (art. 91 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej).

(akta kontroli str. 42-73, 478-480)

W okresie objętym kontrolą MOPS nie otrzymywał od Wojewody oraz z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (wcześniej z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej)²³ jak również z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji²⁴ danych lub wyników analiz mogących służyć planowaniu zadań w zakresie integracji cudzoziemców, w tym m.in. o liczbie migrantów przyjeżdżających lub wyjeżdżających czy prowadzonych sprawach.

MOPS przekazywał corocznie do Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie²⁵ dane dotyczące pomocy finansowej udzielonej cudzoziemcom na rzecz integracji, tj. o liczbie cudzoziemców i o wysokości wypłaconych świadczeń. Odbywało się to w formie sprawozdań statystycznych MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej²⁶ oraz na podstawie pism i sprawozdań przesyłanych za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej.

W sierpniu 2021 r. Urząd Miasta Rzeszowa poprosił o wypełnienie formularza na temat działań prowadzonych przez MOPS na rzecz obywateli Białorusi mieszkających w Rzeszowie w latach 2020 – 2021.

W odpowiedzi MOPS poinformował, że w 2021 r. dwóch Białorusinów złożyło wnioski o udzielenie pomocy w celu wspierania procesu integracji i pomoc taką otrzymało.

²² Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23 czerwca 2009 r. w sprawie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej (Dz. U. z 2009 r. poz. 99, poz. 835), dalej: rozporządzenie MSWiA w sprawie dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej.

²³ Dalej: MRPiPS (MPiPS).

²⁴ Dalej: MSWiA.

²⁵ Wydziału Polityki Społecznej PUW.

²⁶ Zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez MOPS – pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, dalej: sprawozdanie MRiPS-03.

W sierpniu 2022 r. Wydział Polityki Społecznej PUW poprosił o przekazanie danych statystycznych odnośnie cudzoziemców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2019 – 2021, w tym w zakresie IPI. Prosił również o przekazanie informacji na temat wyzwań, problemów i potrzeb związanych z udzielaniem wsparcia cudzoziemcom zgłaszającym się do MOPS.

W odpowiedzi MOPS poinformował, że w latach 2019 – 2020 nie realizował żadnego programu na rzecz integracji cudzoziemców. W 2021 realizował dwa IPI, z czego jeden rozpoczął się w lipcu, lecz w październiku został uchylony, ponieważ cudzoziemiec przeniósł się do innego województwa. Realizacja drugiego IPI rozpoczęła się we wrześniu 2021 r. i zakończyła w sierpniu 2022 r.

Z pisma MOPS też wynikało, iż problemem przy udzielaniu wsparcia w zakresie integracji cudzoziemców były: bariery językowe, kulturowe i brak współpracy, a także nieuregulowane sytuacje związane z pobytem, trudności w ustaleniu rodzaju świadczeń pobieranych za granicą (brak możliwości weryfikacji oświadczeń złożonych przez cudzoziemców) jak również brak dokumentów potrzebnych do udzielenia pomocy przetłumaczonych na język polski.

Do trudności związanych z integracją w nowym środowisku i ze znalezieniem pracy cudzoziemcy zaliczyli: nieznajomość procedur i przepisów obowiązujących w postępowaniach administracyjnych, trudności w wypełnianiu dokumentów, w tym w dostępie do specjalistycznego wsparcia dla rodzin wychowujących niepełnosprawne dziecko oraz pojedyncze przypadki dyskryminacji w miejscu pracy.

(akta kontroli str. 124-162)

1.2. W okresie objętym kontrolą MOPS realizował sześć IPI, z tego dwa w latach 2021 – 2022 oraz cztery w latach 2023 – 2024. Pomocą w celu wspierania procesu integracji objęto łącznie 10 cudzoziemców, spośród których jeden posiadał status uchodźcy²⁷ zaś dziewięciu ochronę uzupełniającą²⁸.

MOPS zrealizował cztery IPI, z tego jeden w latach 2021 – 2022²⁹ i trzy w latach 2023 – 2024³⁰. Działaniami integracyjnymi objęto łącznie czterech cudzoziemców³¹.

Wstrzymano realizację dwóch IPI, z czego jeden uchylono, a drugi przerwano. Z dniem 1 października 2021 r. Dyrektor uchylił IPI³² zawarty z cudzoziemcem na okres od lipca 2021 r. do czerwca 2022 r. Program został uchylony, ponieważ w październiku 2022 r. cudzoziemiec przeniósł się z Rzeszowa do Poznania i tam podjął naukę.

MOPS zgodnie z art. 94 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej, zawiadomił o tym Prezydenta Miasta Poznania (dołączając IPI) oraz poinformował Wojewodę Wielkopolskiego i Wojewodę o zmianie miejsca zamieszkania cudzoziemca.

Z dniem 1 września 2023 r. Dyrektor przerwał realizację IPI³³ zawartego na okres od kwietnia 2023 r. do marca 2024 r. Program przerwano, gdyż cudzoziemka

²⁷ Z Rosji.

²⁸ Pięciu z Ukrainy, trzech z Białorusi i jeden z Rosji.

²⁹ Sprawa: PI-PRI.462.5.

³⁰ Sprawy: PI-PRI.4551.4.2023, PI-PRI.4551.5.2023 i PI-PRI.4551.7.2023.

³¹ Po dwóch z Białorusi i Rosji.

³² Sprawa: PI-PRI.465.1.

³³ Sprawa: PI-PRI.465.1.2023.

(z czwórką dzieci) złożyła pisemne oświadczenie, że rezygnuje z dalszej jego realizacji, bo wyjeżdża do Warszawy, a następnie wylatuje do Francji.

W listopadzie 2023 r. MOPS powiadomił Wojewodę o przerwaniu realizacji IPI.

W okresie od kwietnia do sierpnia 2023 r. MOPS wypłacił cudzoziemce wraz z dziećmi łącznie 18.125 zł świadczeń pieniężnych na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz na opłaty mieszkaniowe.

(akta kontroli str. 10-73, 154-162, 290-299)

Pracownik socjalny Sekcji do Spraw Pieczy Zastępczej wyjaśniła, że nie są znane jej dalsze losy, gdyż „uregulowania prawne nie przewidują monitorowania sytuacji cudzoziemców po zakończeniu realizacji” IPI.

(akta kontroli str. 109-112)

W IV kwartale 2024 r do MOPS wpłynęły trzy wnioski o udzielenie pomocy w celu wsparcia procesu integracji pięciu cudzoziemców³⁴. Na wniosek cudzoziemców postępowania zostały zawieszone, ale po wydaniu kart pobytu przez Szefa UdSC, postanowieniami z grudnia 2024 r. i stycznia 2025 r. zostały wznowione. IPI z cudzoziemcami zawarto 7 marca 2025 r., a ich realizację zaplanowano w latach 2025 – 2026.

(akta kontroli str. 163-206)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wstrzymania pomocy w celu wspierania integracji w sytuacjach, o których mowa w art. 95 ustawy o pomocy społecznej, tj. uporczywego, zawinionego niewykonywania przez cudzoziemca zobowiązań przyjętych w IPI, wykorzystania pomocy w sposób niezgodny z celem na jaki została przyznana, udzielania przez cudzoziemca nieprawdziwych informacji o swojej sytuacji życiowej, przebywania w zakładzie opieki zdrowotnej powyżej 30 dni czy wszczęcia przeciwko cudzoziemcowi postępowania karnego.

MOPS dysponuje wzorem IPI od czerwca 2021 r. Wzór opracowano podczas szkolenia pracowników pt. „Uchodźcy – wyzwania i zadania”, w trakcie którego omówiono ustawę o pomocy społecznej, w tym zagadnienia związane z pomocą dla cudzoziemców i uchodźców. Szkolenie prowadziła pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

(akta kontroli str. 290-299)

Analiza sześciu IPI realizowanych przez MOPS wykazała, iż ich treść spełniała wymagania art. 93 ustawy o pomocy społecznej.

Określono w nich uczestników, główne obszary potrzeb, czas, cel i okres realizacji, a wysokość, zakres i formy pomocy uzależniono od indywidualnej sytuacji cudzoziemca i jego rodziny. Zawierały także zobowiązania MOPS (realizatora Programu), zobowiązania cudzoziemca, warunki wstrzymania lub odmowy udzielenia pomocy oraz warunki zmiany miejsca zamieszkania. Programy zawarto na 12 miesięcy.

Pomoc finansowa (świadczenia pieniężne) miała zostać określona w decyzjach administracyjnych, a jej wysokość mogła ulec zmianie w zależności od indywidualnej sytuacji cudzoziemca, wielkości środków finansowych przekazanych przez Wojewodę oraz sposobu realizacji zobowiązań uzgodnionych w IPI. Wszelkie ewentualne zmiany w IPI miały być przedstawione

³⁴ Trzech z Ukrainy i dwóch z Białorusi.

w formie aneksu, uzgodnionego z cudzoziemcem i podpisanego przez obie strony.

(akta kontroli str. 478-480)

Dyrektor wyjaśniła, iż każdy IPI przygotowywano w porozumieniu z cudzoziemcem. Odbywało się to na podstawie: przedłożonych dokumentów, rozmów i wywiadu środowiskowego przeprowadzonego w miejscu zamieszkania cudzoziemca.

Każdy IPI rozpatrywano indywidualnie biorąc pod uwagę predyspozycje cudzoziemca:

- językowe, tj. stopień znajomości i umiejętności posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, ukończone kursy oraz możliwości podjęcia nauki języka;
- społeczne, tj. losy od momentu przyjazdu do RP, relacje w miejscu zamieszkania, plany życiowe, zainteresowania i ponoszone wydatki;
- zawodowe, tj. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, sytuację zawodową oraz kwestię ubezpieczenia zdrowotnego.

Na podstawie pozyskanych informacji pracownik MOPS dokonywał oceny mocnych i słabych stron cudzoziemca mogących wspomóc proces integracji. Podsumowanie tych danych zamieszczano w „Opisie zintegrowania cudzoziemca przed przystąpieniem do indywidualnego programu integracji”, co stanowiło podstawę do opracowania Programu, z uwzględnieniem jego sugestii i oczekiwań.

(akta kontroli str. 290-299)

Analiza sześciu Opisów zintegrowania cudzoziemca przed przystąpieniem do programu integracyjnego wykazała, że w ocenie pracownika socjalnego MOPS wszyscy kwalifikowali się do Programu. Posiadali motywacje i mocne strony, co mogło usprawnić proces integracji w RP. Spowolnić proces jednak mogły ograniczenia wynikające z braku wiedzy o realiach kraju przyjmującego.

(akta kontroli str. 207-289)

MOPS posiadał informacje o preintegracji cudzoziemców. Zgromadzoną dokumentację, tj. informacje z: ośrodków dla cudzoziemców, wywiadów środowiskowych przeprowadzonych w miejscu zamieszkania, czy podczas bezpośrednich rozmów z cudzoziemcami wykorzystywano przy opracowywaniu IPI.

W latach 2021 – 2024 Wojewoda zaakceptowała sześć IPI przedłożonych przez MOPS bez konieczności dokonywania w nich zmian. W trakcie realizacji Programy nie były zmieniane (aneksowane).

W okresie objętym kontrolą MOPS współdziałając z Wojewodą nie wypracował pisemnej procedury przekazywania środków finansowych na realizację IPI jak również nie zawierał umów z tym związanych. Wydatki na integrację cudzoziemców MOPS kalkulował w oparciu o świadczenia zaplanowane w IPI i w decyzjach administracyjnych. Po akceptacji IPI przez Wojewodę, MOPS sporządzał roczne plany finansowe na realizację IPI, a miesięczne zapotrzebowania na środki finansowe składał w Wydziale Polityki Społecznej PUW.

(akta kontroli str. 290-299)

W okresie objętym kontrolą na świadczenia pieniężne związane z integracją 10 cudzoziemców MOPS zaplanował 122.287,80 zł, z tego 13.760 zł w 2021 r., 17.612,80 zł w 2022 r., 50.967,50 zł w 2023 r. i 39.947,50 zł w 2024 r.

Zgodnie ze złożonymi w Wydziale Polityki Społecznej PUW zapotrzebowaniami na integrację cudzoziemców MOPS otrzymał i wydał 87.529 zł

Na integrację dwóch cudzoziemców w 2021 r. zaplanował 13.760 zł, a w 2022 r. – 17.612,80 zł. Faktycznie w 2021 r. wydał 9.632 zł, a w 2022 r. – 10.182,40 zł, ponieważ jeden z cudzoziemców w październiku 2021 r. przeniósł się z Rzeszowa do Poznania.

W 2023 r. na integrację ośmiu cudzoziemców zaplanował 50.967. zł, a w 2024 r. – 39.947,50 zł. Faktycznie MOPS w 2023 r. wydał 35.525 zł, a w 2024 r. – 32.190 zł, bo w październiku 2023 r. cudzoziemka wraz z czwórką dzieci zrezygnowała z uczestnictwa w IPI.

(akta kontroli str. 290-299, 301-383)

Z zebranej dokumentacji i przeprowadzonych wywiadów środowiskowych wynikało, iż cudzoziemcy spełniali przesłanki do udzielenia pomocy, o której mowa w art. 92 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o pomocy społecznej, tj. na utrzymanie, a w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Świadczenia pieniężne przyznawano na podstawie decyzji wydawanych przez Dyrektora MOPS. Cudzoziemcom samotnie gospodarującym w okresie pierwszych sześciu miesięcy przyznano pomoc pieniężną, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom³⁵, a w okresie od siódmego do dwunastego miesiąca zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 lit. a, tj. w wysokości 90% kwoty, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a ww. rozporządzenia.

Rodzinie pięcioosobowej w okresie pierwszych sześciu miesięcy zaplanowano pomoc pieniężną na osobę w wysokości do 50% kwoty, a w okresie od siódmego do dwunastego miesiąca w wysokości do 90% kwoty, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, zwaloryzowaną na podstawie § 1 pkt 2 lit. c rozporządzenia w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej³⁶.

Otrzymane od Wojewody środki na integrację cudzoziemców³⁷ MOPS rozliczał na koniec roku budżetowego. Odbywało się to na podstawie opracowanych przez Wydział Polityki Społecznej PUW wzorów pism i sprawozdań oraz rocznych sprawozdań MRiPS-03, w których podawano formę pomocy udzielonej cudzoziemcom oraz kwotę otrzymanej i rozliczonej dotacji w poszczególnych latach.

³⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom (Dz. U. z 2019 r. poz. 1946), dalej: rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom.

³⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. poz. 1296), dalej: rozporządzenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

³⁷ Rozdział 85231 Pomoc dla cudzoziemców § 2110 – Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowanymi przez powiat, dalej: § 2110.

Analiza rocznych sprawozdań MRiPS-03 za lata 2021 – 2024 w części dotyczącej udzielonych świadczeń pomocy społecznej wykazała, że zostały sporządzone rzetelnie i do Wojewody przekazano w wyznaczonych terminach.

(akta kontroli str. 42-73, 124-162, 207-299)

W latach 2021 – 2024 Wojewoda nie przeprowadzała w MOPS kontroli prawidłowości wykorzystania środków finansowych przekazanych na realizację IPI dla cudzoziemców.

W okresie od 25 czerwca do 31 lipca 2025 r. pracownicy Wydziału Polityki Społecznej PUW przeprowadzili w MOPS kontrolę kompleksową prawidłowości realizacji zadań samorządu powiatowego w zakresie pomocy społecznej. Do dnia zakończenia kontroli NIK,³⁸ protokołu kontroli MOPS jeszcze nie otrzymał.

(akta kontroli str. 290-300)

W maju 2025 r. Wojewoda zwróciła się do MOPS z zapytaniem, czy zrealizowano cele w jednym z zakończonych Programów.

W odpowiedzi MOPS poinformował, iż w ocenie realizatora Programu, cudzoziemka³⁹ osiągnęła założone cele. Bardzo dobrze zintegrowała się ze środowiskiem w miejscu zamieszkania, tj. nawiązała nowe znajomości, a w razie problemów zdrowotnych potrafiła korzystać z pomocy lekarzy. Nabyła też nowe umiejętności, które umożliwiły jej m.in. poprawę warunków mieszkaniowych i znalezienie pracy. Koszt integracji cudzoziemki w latach 2023 – 2024 wyniósł 16.530 zł.

(akta kontroli str. 384-390)

MOPS oprócz pomocy na integrację, udzielił 20 cudzoziemcom, o których mowa w art. 5 ustawy o pomocy społecznej (mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium RP) pomocy na kwotę 123.198,46 zł dla, z tego czterem w wysokości 28.144,79 zł w 2021 r., czterem w kwocie 26.919,38 zł w 2022 r., siedmiu w wysokości 32.531,66 zł w 2023 r. i pięciu w kwocie 35.602,63 zł w 2024 r.

Pięciu cudzoziemcom udzielił też 40.759,25 zł pomocy w formie usług opiekuńczych, z tego jednemu w wysokości 3.344 zł w 2021 r., 3.476 zł w 2022 r. i 11.740,50 zł w 2023 r. oraz dwóm w kwocie 22.198,75 zł w 2024 r.

Od 2022 r., tj. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, MOPS udzielił 1.281 obywatelom 4.240.258,82 zł wsparcia finansowego w formie świadczeń rodzinnych, o których mowa w ustawie o świadczeniach rodzinnych⁴⁰ (zasiłków rodzinnych z dodatkami, świadczeń rodzicielskich, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, świadczeń opiekuńczych – zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy), z tego 609 obywatelom na kwotę 906.652,30 zł w 2022 r., 389 na kwotę 1.576.717,98 zł w 2023 r. i 283 obywatelom na kwotę 1.56.888,54 zł w 2024 r.

Na podstawie art. 29 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy, MOPS 439 obywatelom tego państwa przyznał 119.986,11 zł świadczeń pieniężnych, z tego 331 w kwocie

³⁸ Do 7 sierpnia 2025 r.

³⁹ Sprawa: PI-PRI.4551.7.2023.

⁴⁰ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 ze zm.), dalej: ustawa o świadczeniach rodzinnych.

43.665,39 zł w 2022 r., 67 w wysokości 26.240,79 zł w 2023 r. i 41 w kwocie 50.079,93 zł w 2024 r.

W latach 2022 – 2024 MOPS przyznał 9.095 obywatelom Ukrainy 2.728.500 zł jednorazowych świadczeń pieniężnych w wysokości 300 zł na osobę z przeznaczeniem na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

W okresie objętym kontrolą MOPS udzielał też cudzoziemcom wsparcia finansowego na podstawie:

- art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- art. 1a ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁴¹;
- art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci⁴²;
- art. 2 pkt 4 ust. 2 i 3 ustawy o dodatku osłonowym⁴³;
- art. 2 pkt 6 ust. 2 i 3 ustawy o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego⁴⁴;
- ustawy o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu⁴⁵;
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych⁴⁶.

Na podstawie ww. ustaw, MOPS w latach 2021 – 2024 udzielił wsparcia 280 cudzoziemcom na kwotę 769.380,26 zł, z tego 72 na kwotę 202.842,40 zł w 2021 r., 72 na kwotę 149.384,77 zł w 2022 r., 62 na kwotę 187.588,17 zł w 2023 r. i 74 cudzoziemcom na kwotę 229.564,92 zł w 2024 r.

W okresie objętym kontrolą żaden cudzoziemiec wymieniony w art. 5a ustawy o pomocy społecznej nie zwracał się z prośbą o udzielenie pomocy i tym samym jej nie udzielono.

(akta kontroli str. 473-477)

1.3. Analiza sześciu Programów wykazała, że MOPS:

- obowiązki wynikające z art. 93 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej uzgodnił z cudzoziemcami, a wysokość, zakres i formy pomocy, uzależnił od indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemców;
- informował cudzoziemców o pomocy określonej w Programach oraz o warunkach jej wstrzymania lub odmowy (art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o pomocy społecznej);
- współdziałał z cudzoziemcami oraz wspierał ich w kontaktach ze środowiskiem lokalnym, w tym w nawiązaniu kontaktu z właściwym dla miejsca zamieszkania

⁴¹ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438), dalej: ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

⁴² Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 ze zm.), dalej: ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

⁴³ Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 953), dalej: ustawa o dodatku osłonowym.

⁴⁴ Ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego⁴⁴ (Dz. U. poz. 859), dalej: ustawa o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego.

⁴⁵ Ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz. U. z 2025 r. poz. 204), dalej: ustawa o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu.

⁴⁶ Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335), dalej: ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

cudzoziemców – pracownikiem socjalnym (art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o pomocy społecznej);

- prowadził z cudzoziemcami pracę socjalną i inne uzgodnione z nimi działania wynikające z indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemców art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. d i e ustawy o pomocy społecznej).

- wskazał z imienia i nazwiska realizatora Programu (art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy o pomocy społecznej).

Realizatorem Programu był pracownik MOPS, z którym cudzoziemcy uzgadniali wysokość, zakres i formy pomocy oraz zobowiązania każdej ze stron. W okresie objętym kontrolą nie zmieniano realizatora Programu.

W latach 2021 – 2024 MOPS nie wspomagał cudzoziemców w uzyskaniu możliwości zamieszkania, do czego zobowiązywał zapis art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy o pomocy społecznej, ponieważ cudzoziemcy dysponowali miejscem zamieszkania wraz z adresem.

(akta kontroli str. 478-480)

Dyrektor wyjaśniła, że realizator Programu regularnie kontaktowała się z cudzoziemcami i dysponowała informacjami o ich sytuacji życiowej i materialnej. Każde z działań było monitorowane i dokumentowane w postaci adnotacji służbowej, co umożliwiało weryfikowanie realizowanych IPI.

(akta kontroli str. 391-399)

Z analizy IPI wynikało, iż realizator Programu w dwóch przypadkach motywowała i pomogła cudzoziemcom w podjęciu działań związanych z polepszeniem ich sytuacji mieszkaniowej. I tak: cudzoziemiec⁴⁷, który mieszkał w pokoju z dziewięcioma osobami, przeprowadził się do pokoju zamieszkanego przez trzy osoby, zaś cudzoziemka⁴⁸ jednopokojowe mieszkanie zamieniła na trzypokojowe.

Trzech cudzoziemców⁴⁹ zarejestrowało się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie⁵⁰, z czego dwoje podjęło pracę (art. 93 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy o pomocy społecznej).

Z realizatorem Programu cudzoziemcy (za wyjątkiem cudzoziemki z czwórką dzieci) kontaktowali się osobiście lub telefonicznie w ustalonych terminach. Odbывało się to nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu (art. 93 ust. 1 pkt 2 lit. d ustawy o pomocy społecznej), a z każdego takiego spotkania realizator Programu sporządzała adnotację służbową.

Cudzoziemcy podczas spotkań informowali o sposobie wywiązywania się z zobowiązań ujętych w IPI oraz o problemach z tym związanych. Wspólnie z realizatorem Programu ustalano też kolejne działania dotyczące integracji.

Utrudniony był kontakt z cudzoziemką opiekującą się czwórką dzieci, gdyż nie stawiała się w MOPS w wyznaczonych terminach, a także nie współpracowała z pracownikami socjalnymi i realizatorką Programu.

W ramach pracy socjalnej realizator Programu zmotywowała i pomogła: cudzoziemcowi⁵¹ w znalezieniu kursu prawa jazdy kat. B sfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu „Postaw na siebie”, pomogła też

⁴⁷ Sprawa: PI-PRI.4551.5.2023.

⁴⁸ Sprawa: PI-PRI.4551.7.2023.

⁴⁹ Sprawa: PI-PRI.465.1.2023, PI-PRI.4551.4.2023 i PI-PRI.4551.7.2023.

⁵⁰ Dalej: PUP w Rzeszowie lub PUP.

⁵¹ Sprawa: PI-PRI.4551.4.2023

cudzoziemce⁵² w wypełnieniu dokumentów podczas wizyty w PUP w Rzeszowie. Z cudzoziemką⁵³ sprawującą samodzielną opiekę nad czwórką dzieci i zarejestrowaną, jako osoba bezrobotna przeprowadziła rozmowy w celu zapisania młodszych dzieci do żłobka i ewentualnego jej udziału w kursach zawodowych mających na celu podniesienie kompetencji zawodowych (art. 93 ust. 1 pkt 1 lit. d ustawy o pomocy społecznej).

Żaden z cudzoziemców nie wymagał skierowania na kurs nauki języka polskiego, gdyż posiadali dobrą znajomość języka (art. 93 pkt 1 ust. 2 lit. b ustawy o pomocy społecznej).

(akta kontroli str. 391-399, 411-472, 478-480)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS dysponował wzorem indywidualnego programu integracji, którego treść spełniała wymagania art. 93 ustawy o pomocy społecznej. Prawidłowo przygotowywał IPI i wyznaczył pracownika wspierającego cudzoziemca w realizacji Programu. Rzetelnie weryfikował realizację zobowiązań wymienionych w IPI oraz rozliczał się z Wojewodą ze środków wydatkowanych na IPI.

OBSZAR

2. Pomoc w uzyskaniu mieszkania, zatrudnienia oraz realizacji obowiązku szkolnego wobec dzieci

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą nie zachodziła potrzeba współdziałania MOPS z Wojewodą i jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Rzeszów w sprawie pomocy cudzoziemcom w uzyskaniu możliwości zamieszkania, o której mowa w art. 94 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Cudzoziemcy nie składali też wniosków o pobyt w mieszkaniu chronionym (art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Analiza sześciu IPI wykazała, że wszyscy cudzoziemcy dysponowali miejscem zamieszkania, z tego dwoje mieszkało w akademiku, jeden w mieszkaniu przydzielonym przez pracodawcę, a troje, w tym cudzoziemka z czwórką dzieci wynajmowało mieszkanie lub pokoje.

(akta kontroli str. 207-289)

Dyrektor wyjaśniła, że MOPS prowadził stały monitoring potrzeb mieszkaniowych cudzoziemców oraz informował o możliwych formach wsparcia. O przydział mieszkania mogli ubiegać się na ogólnych zasadach, gdyż w Rzeszowie nie zdiagnozowano potrzeby stworzenia mieszkań dedykowanych cudzoziemcom posiadającym status uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

(akta kontroli str. 391-399)

W ramach integracji cudzoziemcy, otrzymywali środki pieniężne na utrzymanie, w tym na opłaty mieszkaniowe.

Dyrektor wyjaśniła, że realizator Programu monitorowała sposób wykorzystania pomocy finansowej, tj. czy cudzoziemiec wykorzystał ją zgodnie z celami na jaki

⁵² Sprawa: PI-PRI.4551.7.2023.

⁵³ Sprawa: PI-PRI.465.1.2023.

została przyznana. Nie ma jednak możliwości wyodrębnienia kosztów poniesionych na potrzeby mieszkaniowe cudzoziemców.

(akta kontroli str. 391-399)

W okresie objętym kontrolą wystąpiły dwa przypadki zmiany miejsca zamieszkania cudzoziemców, co omówiono w pkt 1.3. wystąpienia pokontrolnego.

W latach 2021 – 2024 realizator Programu zmotywowała i pomogła trzem cudzoziemcom w zarejestrowaniu w PUP w Rzeszowie. Dotyczyło to:

- cudzoziemca⁵⁴, który momencie podpisywania IPI był osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku, a w październiku 2023 r. podjął pracę i pracuje nadal;

- cudzoziemki⁵⁵ z czwórką dzieci, która posiadała status osoby bezrobotnej i ze względu na dwoje małoletnich dzieci pracy nie podjęła;

- cudzoziemki⁵⁶, która pracowała, lecz ze względu na pogarszający się stan zdrowia musiała z niej zrezygnować. Cudzoziemka aktywnie poszukiwała pracy i we wrześniu 2024 r. podpisała umowę szkoleniową z firmą ubezpieczeniową. Po ukończeniu szkolenia i zadaniu egzaminów miała zostać agentem ubezpieczeniowym.

Dyrektor wyjaśniła, że po konsultacji z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Rzeszowa ustalono, że zatrudnienie asystenta nauczyciela dziecka cudzoziemca leży w gestii dyrektora szkoły. Ma to nastąpić po konsultacji z nauczycielem prowadzącym dziecko, który określi jego potrzeby językowe.

W okresie objętym kontrolą żadne z dwójki dzieci cudzoziemki podlegające obowiązkowi szkolnemu nie wymagało wsparcia asystenta nauczyciela, tj. osoby wspierającej uczniów w procesie edukacji, zwłaszcza w zakresie nauki języka polskiego i adaptacji w nowym środowisku szkolnym.

(akta kontroli str. 411-472)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS udzielał cudzoziemcom wsparcia w kontaktach z instytucjami z rynku pracy, monitorował potrzeby mieszkaniowe i prowadził z nimi pracę socjalną.

OBSZAR

3. Monitorowanie postępów procesów integracji cudzoziemców w ich integracji

Opis stanu
faktycznego

3.1. Dyrektor wyjaśniła, iż z uwagi na regularny kontakt z cudzoziemcami realizator Programu na bieżąco weryfikowała realizację IPI. Dysponowała informacjami o sytuacji życiowej i materialnej cudzoziemców, a każde działanie było monitorowane i utrwalane w postaci notatek służbowych.

(akta kontroli str. 391-399)

Analiza sześciu IPI wykazała, iż MOPS monitorował postępy cudzoziemców w procesie integracji.

⁵⁴ Sprawa: PI-PRI.4551.4.2023.

⁵⁵ Sprawa: PI-PRI.4551.1.2023.

⁵⁶ Sprawa: PI-PRI.4551.7.2023.

Postępy w integracji cudzoziemców oceniano w obszarach, o których mowa w § 5 ust. 2 pkt 1 – 3 rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, tj. w edukacji językowej, funkcjonowaniu zawodowym i społecznym.

Po zakończeniu IPI realizator Programu dla każdego cudzoziemca opracowała „Opis zintegrowania cudzoziemca, z tego dla czterech cudzoziemców po 12 miesiącach od przystąpienia do programu integracyjnego⁵⁷, dla jednego po trzech miesiącach od przystąpienia do programu integracyjnego (zmiana miejsca zamieszkania), a dla cudzoziemki po przerwaniu realizacji Programu. W opisach zintegrowania cudzoziemca, realizator Programu podsumowała cały proces integracji, a także dokonała analizy i skuteczności w poszczególnych obszarach zintegrowania.

Integracja w zakresie edukacji językowej nastąpiła w przypadku ośmiu spośród dziesięciu cudzoziemców, tj. za wyjątkiem dwójki małoletnich dzieci cudzoziemki z Ukrainy.

Z analizy opisów zintegrowania cudzoziemców wynikało, iż w obszarze edukacji językowej wszyscy przyswoili podstawowy zasób słownictwa języka polskiego umożliwiające swobodne komunikowanie się. Nie mieli też (za wyjątkiem cudzoziemki z Ukrainy⁵⁸) problemów z pisaniami.

Integracja w zakresie funkcjonowania zawodowego nastąpiła w przypadku pięciu cudzoziemców z sześciu pełnoletnich osób realizujących IPI.

W jednym przypadku cudzoziemka nie wykazała postępu w funkcjonowaniu zawodowym, gdyż ze względu na opiekę nad czwórką dzieci, w tym dwójką małoletnich, nie podjęła pracy i była zarejestrowana w PUP w Rzeszowie jako osoba bezrobotna. Pozostali cudzoziemcy studiowali lub pracowali.

Integracja w zakresie funkcjonowania społecznego nastąpiła w przypadku pięciu cudzoziemców (z 6 pełnoletnich realizujących IPI), co umożliwiło im funkcjonowanie w środowisku społecznym, zwłaszcza w nawiązaniu kontaktów ze środowiskiem lokalnym.

Postępów w obszarze funkcjonowania społecznego nie odnotowała natomiast cudzoziemka z czwórką dzieci. Nie nawiązała bliższych znajomości jak również nie funkcjonowała prawidłowo w miejscu zamieszkania. Dzieci nie uczęszczały regularnie do szkoły i przedszkola (zerówki). Ze względu na zdewastowanie wyposażenia wynajmowanego mieszkania jak również brak dbałości o porządek i higienę cudzoziemkę zobowiązano do jego opuszczenia. W związku z wystąpieniem zaniedbań w stosunku do dzieci, w czerwcu 2023 r. wszczęto wobec niej procedurę niebieskiej karty. W sądzie toczyło się też postępowanie o umieszczenie dzieci cudzoziemki w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pozostawała pod stałym nadzorem: kuratora społecznego, pracownika socjalnego z rejonu zamieszkania, asystenta rodziny, pracownika socjalnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także przedstawiciela Policji. Cudzoziemka nie współpracowała z realizatorem Programu, kontakt z nią był utrudniony i nie wywiązywała się też z zobowiązań ustalonych w Programie. W związku z tym rozpoczęto procedurę modyfikacji IPI, której jednak nie zrealizowano, ponieważ pod koniec września 2023 r., tj. po

⁵⁷ Dalej: Opis zintegrowania cudzoziemca.

⁵⁸ PI-PRI.465.1.2023.

4 miesiącach od podpisania Programu, cudzoziemka zrezygnowała z jego realizacji (wyjechała poza granice RP).

Według Dyrektora niemożliwa jest jednoznaczna ocena skuteczności pomocy świadczonej cudzoziemcom w zakresie zintegrowania ze społeczeństwem i samodzielnego funkcjonowania. Wynika to z faktu, że „uregulowania prawne nie przewidują monitorowania sytuacji cudzoziemców” po zakończeniu IPI ani gromadzenia informacji o efektach działań integracyjnych, również w obszarze oceny postępów w procesie integracji, tj. edukacji językowej oraz funkcjonowania zawodowego i społecznego.

Z informacji uzyskanych w Rejonowych Zespołach Pracowników Socjalnych MOPS wynika, iż jeden z cudzoziemców po zakończeniu realizacji IPI⁵⁹ wystąpił o pomoc socjalną.

W dniu 19 maja 2025 r. cudzoziemiec otrzymał skierowanie na posiłki wydawane w stołówce Rzeszowskiego Towarzystwa im. Św. Brata Alberta w Rzeszowie, a 20 czerwca br. skierowanie na pomoc żywnościową w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową.

Decyzją z 18 czerwca 2025 r. cudzoziemcowi przyznano zasiłek celowy (świadczenie pieniężne) na zakup posiłku czerwcu i lipcu w łącznej wysokości 305 zł.

Dyrektor wyjaśniła, że objęcie cudzoziemca dodatkowym wsparciem socjalnym, nie świadczyło o niewystarczającym poziomie integracji. Po pomoc socjalną do MOPS cudzoziemiec zgłosił się rok po zakończeniu IPI, co świadczyło o pozytywnych skutkach procesu integracji. Wykazał się znajomością form pomocy, które mu przysługiwały oraz instytucji do których w razie potrzeby mógł się zwrócić.

MOPS w okresie objętym kontrolą nie otrzymywał od innych podmiotów w tym od MSWiA, MRPiPS (MPiPS), UdSC, Wojewody, Prezydenta Miasta Rzeszowa i Straży Granicznej informacji dotyczących integracji cudzoziemców.

(akta kontroli str. 391-417, 438-472, 478-480)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

MOPS monitorował i rzetelnie analizował proces integracji cudzoziemców. Odbywało się to zgodnie z wymogami oraz w zakresie wynikającym z rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom. IPI zostały zrealizowane za wyjątkiem przerwanej przez cudzoziemkę, która wyjechała poza granice RP.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza

⁵⁹ Sprawa: PI-PRI.4551.4.2023, z Rosji objęty statusem uchodźcy,

się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Rzeszów, dnia 25 sierpnia 2025 r.

Kontroler

Cezary Paciura

główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor

Stefan Gados

*z up.
p.o. Wicedyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Rzeszowie
/-/
Stanisław Jarzyna*